

Міністерство освіти і науки України
Харківська національна академія міського господарства
Музейний комплекс

Альманах музею

Історико-художній часопис.

Видання засновано у 2000 р.

№ 10, 2006 р.

Історія кафедр
Харківської національної академії
міського господарства

*Кафедра
геоінформаційних систем і геодезії*

УДК 378: 528: 94(477)

**Альманах музею
«Історія кафедр
Харківської національної академії міського господарства»,
присвячений
40-річчю від дня заснування
кафедри геоінформаційних систем і геодезії**

Шановні колеги!

Становлення і розвиток кафедри геоінформаційних систем і геодезії в Харківській національній академії міського господарства пройшло не простий шлях.

Її створення було свого часу викликане небаченим доти розширенням житлового та цивільного будівництва в нашій країні і значним зростанням потреби у наданні глибоких знань з геодезичних дисциплін майбутнім працівникам будівництва та житлово-комунального господарства. Нові часи поставили перед нашою академією в цілому і перед кафедрою геодезії зокрема нові, іще складніші, іще масштабніші завдання. Їх вирішення потребує злагоджених зусиль педагогічного персоналу, науковців кафедри при підтримці з боку керівництва академії. Нині кафедра успішно пройшла відповідальний етап ліцензування нової спеціальності ГІСІТ і вийшли на вищий рівень підготовки фахівців ХХІ століття, здатних задовольнити надскладні вимоги, які висуває сьогодення.

Я радий сердечно привітати кафедру геоінформаційних систем і геодезії із 40 річницею від її заснування! Бажаю усім викладачам, співробітникам, ветеранам та студентам кафедри нових успіхів на шляху просування у світ новітніх технологій.

Ректор академії

Л.М.Шутенко

Мандрівка в минуле

Історія розвитку геодезичної науки: харківські сторінки.

В Російській імперії, до якої довгий час належала Україна, розвиток геодезичних робіт в 19 та 20 століттях проходив під значним впливом робіт з межування. Ці роботи налічують кілька великих етапів. На кожному з них ставилися певні політичні та економічні цілі, які були тісно між собою пов'язані і взаємозумовлені.

Першим з них було *генеральне межування*, здійснюване за наказом Катерини II. Його цілями були: визначити кількість земельних угідь як загалом у державі, так і зокрема у власності казни; точно встановити межі поземельних володінь. Земельні одиниці, встановлені в ході генерального межування отримали назву "*генеральних дач*". Генеральне межування в Росії проходило з 1765 по 1861 рік. Було обмежено 188295 дач загальною площею 2754 тисячі кв. верст.

Наступним етапом стало *спеціальне межування*, яке мало на меті розділ поміж окремими володарями генеральних дач. Перші правила спеціального межування були встановлені 1797 року, а от органи, які безпосередньо займалися його проведенням, були створені лише у 1839 році. Протягом наступних 40 р. (аж до 1884 р.) відбувався розподіл 143 000 дач загальною площею 1 500 000 десятин землі. За цей час було складено понад 300 000 планів ділянок.

Генеральне та спеціальне межування були головним чином спрямовані на землевлаштування поміщицьких земель. Проблеми землеустрою селян з особливою гостротою постали після реформи 1861 р. Поступове їх вирішення почалося з 1863 р. з первісного відводу земельних наділів. До 1883 р. пройшли роботи з розверстки поміщицьких та селянських наділів до одних місць, а до 1914 р. проходило формальне обмежування отриманих наділів.

На рішучі зміни в царині земельних відносин була спрямована аграрна реформа П.А. Столипіна, яка почалася 1906 р. Перед землевпорядниками тоді постали завдання:

- розподіл земель поміж поселеннями, об'єднаними в одну громаду;
- розподіл земель поміж частинами поселення і виділення більш віддалених земель під висілки;
- виділення з громадських земель ділянок у власність окремих домогосподарів;
- перехід до відрубного та хутірського володіння землею замість черезсмужного.

Керівництво впорядкуванням земель було покладено на *межову частину*, підпорядковану міністерству юстиції. На місцях цією роботою займалися *губернські креслярні*, при яких діяли губернські межові архіви. Проведення робіт здійснював технічний штат: головний землемір в кожній губернії та підлеглі йому землеміри [11, С.14-15].

В Росії за дореволюційні часи сформувалися дві *школи топографічного картографування: межова і воєнна*. Відповідно формувалася і *геодезична освіта*. Вона мала три рівні:

- вищу освіту надавали Костянтинівський (його Імператорської Величності Великого князя Костянтина) межовий інститут та Академія Генерального штабу;
- середню - Землемірні училища та Училища воєнних топографів;
- нижчу - різні таксаторські та землемірні курси [16, С. 170-176].

В Харківській губернії землеустрій за столипінською моделлю розпочався у червні 1906 р., коли були створені *землеустрійні комісії*. В наступні 5 років землеустрою зазнали 43 % з 2663142 десятин селянських земель [9, С.1 - 3]. Такі грандіозні землевпорядні заходи потребували чималої кількості землемірних кадрів.

У 1914 році в Російській імперії діяло 14 землемірних училищ, і з них 4 розміщалися на території сучасної України: Київське (Пермінова), Катеринославське, Полтавське, Житомирське [9, С. 179].

В результаті введення в дію революційного ленінського *декрету “земля – селянам”* відбувся так званий *“перший переділ землі”*. Віддану селянам, безсистемно нарізану землю треба було впорядковувати: спочатку поміж сусідніми селами, а потім і всередині сіл. Треба було усунути черезсмужжя, далекоземелля, одруби, встановити стале землекористування. Цього вимагав *закон про тимчасовий розподіл землі*, виданий *5 лютого 1920 р.* Саме у землевпорядкуванні вбачала на той час радянська влада справжні підвалини для піднесення сільського господарства країни, в якій панував страшний голод. До цього додалися потреби військового характеру. І саме в ці важкі роки (1920-21 рр.) спостерігається значне збільшення кількості *землевпорядних навчальних закладів*.

На середину 1920-х рр. на теренах УСРР (так виглядала тоді ця аббревіатура) була сформована струнка система підготовки кадрів цього фаху. Вона складалася із шкіл кількох рівнів. Найвищий з них становив *Харківський геодезичний та землевпорядний інститут (ХГЗІ)*, на землеустрійному факультеті якого щорічно підготовлялося 75 інженерів-організаторів землеустрою [2, С.34]. *Землевпорядні технікуми* відносилися також до установ вищої освіти, але займали трішки нижчий щабель, готуючи спеціалістів більш вузького профілю. Таких навчальних закладів Україна мала 6: в Одесі, Катеринославі, Києві, Чернігові, Полтаві та Житомирі. Вони готували щорічно 3000 інженерів-землеустрійників. Освіту, яку за сучасними мірками можна назвати середньою технічною, працівникам галузі надавали землевпорядні профшколи в Полтаві, Чернігові й Києві. Їх випускниками щорічно ставали 240 техніків нижчої кваліфікації. Ця мережа доповнювалася фаховими курсами. В Харкові, Києві, Одесі й Житомирі діяли дворічні курси, на яких навчалася на кожному курсі по 160 чоловік. До того ж в

Катеринославі, Харкові, Одесі й Києві діяли восьмимісячні курси, кожний з випусків котрих складався з 240 землемірів-практикантів.

Безперечним лідером серед навчальних закладів розглянутого профілю був *Харківський геодезичний та землепорядний інститут*. Створення цього ВНЗ було започатковано відкриттям у 1920 р. *Харківського межового технікуму*. Розмістився цей навчальний заклад в будівлі по вулиці *Революції, 12 (колишній Губернаторській)*, де за часів царату працювала *Губернська креслярня* (установа, яка в ті часи відала впорядкуванням земель в Харківській губернії) та розміщувався межовий архів.

Будинок по вул. Революції 12

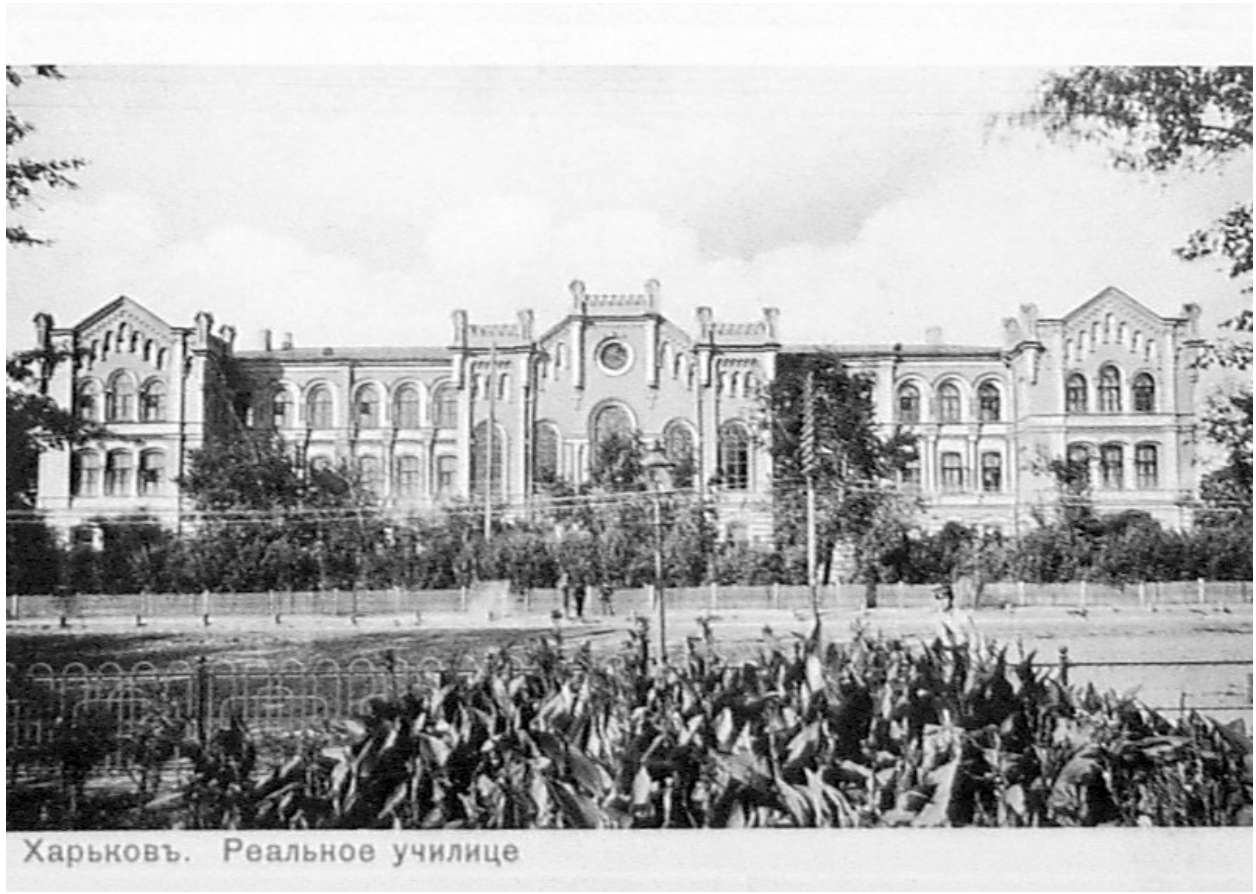
У будинку по вул. Революції, 12 розташовувався, створений у 1920 році, Харківський межовий технікум. Нині це адміністративний корпус Харківської національної академії міського господарства

У перший день осені **1920-го** на посаду завідувача було призначено **професора Михайла Георгійовича Михайлова**, котрий у двомісячний термін встиг сформувати професорсько-викладацький колектив та підготуватися до навчального процесу. При самому початку діяльності цього навчального закладу його чекала ціла купа жахливих перешкод від намагань виселити його з наданого будинку до відсутності дров, керосину та електрики, примітивних грубок “буржуйок” та газових ламп, навчальних посібників та грошових засобів. Заявка на постачання найнеобхіднішого для роботи навчального закладу обладнання, подана керівництвом технікуму у 1921 р. до Наркомату освіти, містила 460 позицій від лопат і табуреток до найскладнішої геодезичної апаратури, яку ще й треба було завозити з-за кордону [6, оп.1, спр.153, арк. 92 - 98]. Аби якнайшвидше розпочати навчання, 22 листопада в холодній кімнаті при світлі однієї газової лампи майбутні слухачі розподілили між собою трудову повинність по облаштуванню технікуму. А 29 листопада 1920 року відбулася перша лекція [3, С.3]. З перших кроків до роботи в технікумі були притягнуті дуже поважні викладацькі сили. У 1921 році з 23 членів педагогічного корпусу 13 мали професорські звання [6, оп.1, спр. 128, а.13]. Серед них був і видатний вчений, директор Харківської астрономічної обсерваторії **професор Микола Миколайович Євдокімов**, який навчав майбутніх землевпорядників премудростям астрономії. З 1923 року в навчальному закладі почав працювати видатний вітчизняний астрометрист і геодезист **професор Борис Павлович Остащенко-Кудрявцев**. Протягом кількох років курс “українознавство” студентам читала наша славетна землячка **поетеса Христина Олександрівна Алчевська**.

Страшна розруха та економічна криза не дозволяла Народному комісаріату освіти виділяти кошти на обладнання вкрай необхідних інститутів спеціальних кабінетів. Так, на облаштування геодезичного

кабінету замість 10000000 карбованців, що їх вказував у кошторисі на 1921 рік завідувач технікумом, не було виділено жодної копійки. Практичні заняття по низці предметів доводилося проводити в інших вузах [15, С. 82], а геодезичні інструменти для навчань позичати в Народного комісаріату земельних справ та Українського геодезичного управління. Надзвичайно важкими були матеріальні умови життя студентів: вони не отримували стипендій, а дуже мізерний пайок їм видавався лише в липні та серпні. А якщо взяти до уваги, що навчання в технікумі проходили люди, здебільшого відряджені з далеких від Харкова міст і сіл, і які терпіли в столичному місті особливу матеріальну та житлову скруту, не викликає здивування те, що в перший рік існування технікуму з 93 зарахованих на навчання студентів лекції систематично слухали аж 20, а скласти іспити по деяким з предметів змогли лише 9. 27 слухачів були наприкінці року виключені. До занять на другому курсі 1 вересня 1921 року змогли приступити ті ж 20 осіб, а всім іншим разом з набраними влітку 1921 р. довелося знову вивчати програму першого [6, оп.1, спр.153, арк. 89 б – 89б зв.]. Фаховий часопис “Земельник” писав 1924-го року, що *“практично вузи роблять понад-людські зусилля для того, щоби наблизити шкільну працю до стану, в якому вона перебувала в колишніх землемірних школах”* [2, С. 37].

Але попри всі перешкоди, завдяки тим самим понад-людським зусиллям, шаленому ентузіазмові викладачів і студентів, ***Харківський межовий технікум*** не тільки вистояв, але й був перетворений восени ***1922 року*** на ***перший в Радянській Україні*** і другий на теренах тільки-но виникаючого СРСР ***Харківський геодезичний і землевпорядний інститут (ХГЗІ)***, який готував фахівців вищої кваліфікації з геодезії. Випускники новоствореного інституту мали втілювати в життя положення прийнятого у листопаді 1922 р. Земельного кодексу. У той же час (1919 -1921 рр.) за межами країни Рад, у Львові, було відкрито геодезичне відділення з 3-річним курсом навчання на інженерному факультеті політехнічного інституту.

ХГЗІ. 1922

*Будинок Харківського геодезичного та землепорядного інституту.
Московський проспект, 45.*

Спочатку ХГЗІ існував у складі двох факультетів: геодезичного і землепорядного. З Технікуму до нього було переведено лише 44 студенти, а восени 1922-го до нього було прийнято ще 74 особи. Отже, на початку його діяльності в ньому навчалося 118 студентів. Тоді ж інститут отримав і нове, більш просторе приміщення у будинку по Першотравневій вул., 15, в якому у дореволюційні часи було розміщено Перше реальне училище (зараз це один з корпусів Харківського державного технічного університету сільського господарства по Московському проспекту, 45).

Восени 1923 року до складу інституту увійшов Робітфак, а ще за два роки додався четвертий факультет – аграрно-правовий. Середина 20-х рр. була позначена швидким просуванням землевпорядних робіт. З 1925 р. в СРСР розпочалися роботи з оцінки земель та складання попереднього кадастру. В ході цієї роботи виникали численні правові колізії. Аграрно-правовий факультет на замовлення Народного Комісаріату Юстиції випускав майстрів судового регулювання земельних стосунків. У 1927 р. вийшла інструкція зі складання досвідного кадастру [17, С.259-260].

Завданням геодезичного факультету залишалась, відповідно, підготовка фахівців у галузі триангуляції, точного нівелювання та астрономічного визначення місця. А землевпорядний факультет готував організаторів впорядкування земель для сільської місцевості та комунального господарства міст.

Високий попит на фахівців зазначених спеціальностей зумовив стале зростання чисельності студентів ХГЗІ. Так, у 1926/27 навчальному році в цьому ВНЗ навчалося 620 осіб, серед яких було 334 українці, 189 росіянина, 78 євреїв, 19 членів КП(б)У та 78 комсомольців. Від студентів вимагали значної громадської активності, тому що і по закінченні навчання на випускників покладалася місія пропаганди соціалістичних засад життя серед сільського населення. “Теперішній землевпорядник зараз поширює революційну ідею переведення того земельного ладу, що є найгнучкіший для переходу до соціалізму” – писав журнал “Землеустрійник України” у 1925 році [12, С.4].

Вже під час прийому до Межового технікуму у 1920 р. перед вступниками ставилася умова наявності середньої освіти в обсязі гімназії або реального училища, бо без такої бази вони не мали б змоги досягнути велику і складну програму [6, оп.1, спр.153, арк.90]. А в 1926 р. було на зміну застосовуваної доти системи прийому за путівками місцевих органів прийшла нова, конкурсна система комплектування студентських

контингентів. Ця система, на думку керівництва ХГЗІ, себе виправдала, “сприяючи значному підвищенню академічної підготовленості абітурієнтів інституту”. [3, С.6]

Невпинне зростання інституту тягло за собою і збільшення професорсько-викладацького корпусу, який 1927 року вже складався з 62 штатних та позаштатних викладачів основних факультетів та 11 викладачів Робочого факультету. Серед них були і межові інженери, і агрономи з великим досвідом роботи, і університетські професори з економіки, права, фізико-математичних й інших наук. З цим періодом пов’язана і поява на небосхилі інституту “батька української географії” **С.Л. Рудницького**. Після свого переїзду із Праги до Харкова на запрошення НКО він був зарахований професором ХГЗІ і викладав там географію та картографію [19, С.42], хоча ця робота й не була головною в його діяльності. [8, оп.3, спр.1г, арк. 10]

Програму підготовки спеціалістів вищої кваліфікації, яка стояла перед інститутом, складали: **а)** “теоретичне вивчення ”; **б)** “перевірки цих знань у процесі виробничої практики в самому інституті” (цей період закінчувався самостійним складанням спеціальної кандидатської роботи, де студент мав продемонструвати усю повноту набутих ним знань); **в)** по виконанні всіх теоретичних і практичних робіт на студентській лаві - двохрічним стажуванням у виробничих умовах. *“У процесі здобування стажу стажор, працюючи в ролі, близькій до його посади після закінчення інституту, зобов’язаний подати в інститут кваліфікаційну роботу, або звіт про стаж. Ця робота, яку він обстоює прилюдно перед окремою комісією (в комісії беруть участь представники виробництва та спілки), є остаточний критерій відповідності цього студента до ролі інженера-організатора. Коли стажор виявить більше навиків у технічних справах, а не організаційних та економічних, то йому звання інженера-організатора не дається”*. [14, С.8-9] До нас дійшли збережені у фондах ДАХО близько 40 кандидатських робіт студентів XI триместру (сучасний четвертий курс)

землевпорядного факультету ХГЗІ, написані у 1926-28 рр. Перш за все, вражає глибина та змістовність цих наукових праць, актуальність їхньої проблематики. Ось деякі теми цих робіт: “Економічна оцінка різних форм землекористування з точки зору раціональної організації сільського господарства лісостепу”, “Оцінка земель при землевпорядкуванні”, “Принципи організації землеустрою міських земель”, “Хутори та одруби на Україні”. Знайомство з цими роботами, які писалися саме напередодні масової колективізації та усупільнення земель сільськогосподарського користування, можуть дати багатий матеріал для вивчення історії земельних стосунків на Україні. З іншого ж боку, питання, які розглядалися тодішніми студентами, дивним чином з новою гостротою постали перед сучасними землевпорядниками у зв’язку з процесом приватизації земель, який зараз так важко просувається в нашій країні [8, оп.1, спр. 78 - 115]. Тому зрозумілий і їх інтерес до цих матеріалів.

Серед проблем, які належало вирішити вузові на шляху його розвитку були і низька оплата викладацької праці, і брак науково-дослідних лабораторій з основних дисциплін, і хронічна недоукомплектованість навчально-допоміжних підрозділів інституту, і тіснява у навчальних приміщеннях постійно зростаючого закладу, через що лекції тривали до пізнього вечора. Поступово наповнювалися навчальними знаряддями 10 спеціальних кабінетів. Бідність бібліотечних фондів надолужували виданням власноруч написаних професорами О.Ф. Сердобинським, Л.Я. Гіршвальдом, В.Л. Гончаровим, В.О. Жубжицьким, Б.П. Остащенко-Кудрявцевим, О.І. Міріакрі, М.М. Загрубським підручників, що друкувалися в інститутській склографії, яку організував студентський профком. На 1927 рік таких україномовних посібників було видано вже 12. Це було зокрема важливим кроком на шляху українізації викладання, яка активно проводилася в 20-і роки. В тій самій склографії було видано і “Записки Харківського геодезичного та

землевпорядного інституту”, які донесли до нас багатющу інформацію щодо історії його становлення і розвитку.

Але у **1928 р.** з початком масової індустріалізації та колективізації почався так званий *“другий переділ землі”*, котрий позначився введенням нових принципів землевпорядкування – *організацією територій (ОТ)*. З 1929 року, головним завданням землевпорядкування стало забезпечення колективних форм землекористування. Уся вага цієї грандіозної реформи лягала на плечі землевпорядників. Першим кроком стала інвентаризація землі (1929 – 1930 рр.). 150-річний “межовий” період у професійній освіті геодезистів був закінчений [17, С.160].

В організації вищої освіти тим часом проходив процес уніфікації системи навчальних закладів в межах СРСР за російським зразком. **12 червня 1930 року** вийшла Постанова РНК УСРР “Про реорганізацію ВИШ’ів та ВТИШ’ів і передачу їх у відання відповідних наркоматів”. Згідно з цією постановою, на базі Харківського геодезичного та землевпорядного інституту було утворено три інститути. Геодезичний факультет ХГЗІ став базою утворення окремого *Харківського геодезичного інституту*, який було передано у відання Головного геодезичного управління ВРНГ СРСР.

На базі землевпорядного факультету ХГЗІ, Київського, Одеського, Полтавського та Чернігівського сільськогосподарських інститутів та злиття з ними Житомирського та Дніпропетровського технікумів землевлаштування був утворений Харківський землевпорядний інститут (ХЗІ), підпорядкований Наркомзему УСРР. Наприкінці вересня **1932 р.** цей навчальний заклад отримав назву *Харківський інститут організації територій (ХІОТ)* [8, оп.3, спр. 1з, 1е]. До його складу ввійшли: **1)** факультет організації території та **2)** факультет дорожнього будівництва (цей факультет за рік по тому був ліквідований). А на початку жовтня 1933 р. ХІОТ було переведено до Одеси і злито з тамтешнім сільськогосподарським інститутом

[8, оп.3, спр. 13]. А на базі аграрного (аграрно-правового) факультету ХГЗІ та факультету колективізації Полтавського сільськогосподарського інституту в 1930-му було утворено *Харківський агро-економічний інститут*, який підпорядкували НКЗему УСРР з участю сільськогосподарської кооперації [13, С.6 - 7].

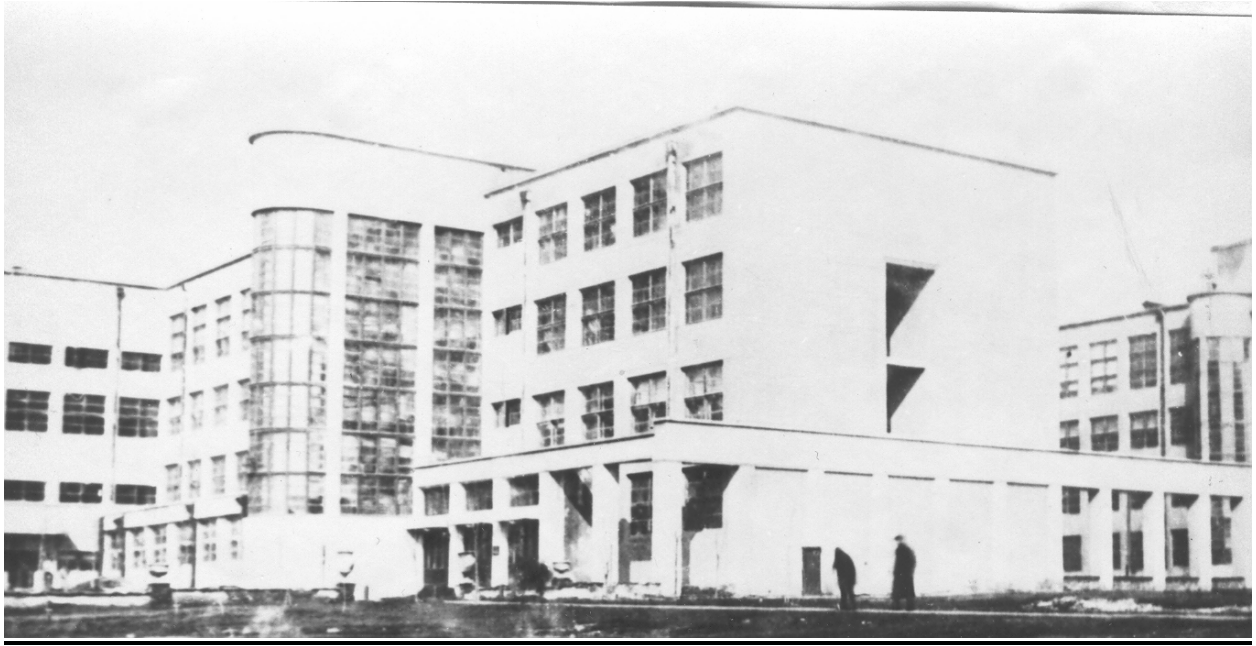

ХГІ. 1930

*Будинок Харківського геодезичного інституту (з 1930 по 1934 р.р.)
по вулиці Полтавський Шлях № 1.*

Новоутвореному Харківському геодезичному інституту було надано приміщення по вул. Свердлова, 1 (нині – Полтавський шлях), в якому він, керований В.Н. Третьяковим, під одним дахом з Харківським архітектурним технікумом, пропрацював до 1934 року [7, оп.1, спр. 24, а. 18А, 19]. Аж ось одинадцятого січня 1934 року вийшла постанова РНК СРСР та наказ Головного управління учбовими закладами Народного комісаріату важкої

промисловості №26/26 від 27.01. 1934 про реорганізацію Харківського геодезичного інституту та передачу його *Харківському будівельному інституту на правах геодезичного факультету* [7, оп.1, спр.24, арк. 10].

ХІБІ

Будинок ХІБІ на пр. Леніна Збудований в 30-і роки, де з 1934 до 1940 р. працював геодезичний факультет.

В нове приміщення ХІБІ на Шатилівці (там зараз працює Харківський національний університет радіоелектроніки) перевозилося складне й різноманітне обладнання фотограмметричного, астрономічного, топо-креслярського, гравіметричного, картографічного кабінетів, фотолабораторії та геодезичної лабораторії для вищої геодезії, кабінету вищої геодезії та сховища для геодезичних інструментів [7, оп.1, спр.24, а.15], для яких у свіжо збудованих за проектом архітектора Я.А. Штейнберга корпусах ХІСІ терміново готувалися спеціальні приміщення. Напередодні Великої Вітчизняної на факультеті навчалося 250 студентів, у чиєму розпорядженні

були: лабораторії фототрансформаторна, радіотехнічна, вищої геодезії та астрономії з досить повним набором приладів та інструментів для астрономічних, гравіметричних та геодезичних вимірювань, фотолабораторія; кабінети геодезичний, стереофотограмметричний, контурно-комбінованої зйомки і навіть льотної справи [7, оп. 2, спр. 41, а 1, 1 зв.], а також майстерня геодезичних інструментів, успадкована від Українського геолого-гідро-геодезичного тресту [Там само, оп. 1, спр. 24, а.32] У штатному формулярі інституту показано, що геодезичний факультет готував фахівців по двом спеціальностям: а) **астрономо-геодезія та гравіметрія** з терміном навчання 4 р. 10 місяців та б) **аерофотогеодезія** з таким самим терміном навчання.[7, оп. 2, спр. 194. а. 70]

Практичні заняття студентів. 1930 р.

Практика студентів ХГЗІ, 1930 р.

Керував факультетом Андрій Данилович Моторний. Кафедрою математичної картографії завідував професор Б.П. Осташенко-Кудрявцев, кафедрою астрономії професор, заслужений діяч науки УРСР М.М. Євдокімов, кафедрою геодезії в різні часи - А.Д. Моторний, проф. О.Ф. Сердобінський, О.І. Кобилін, котрий після закінчення у 1927 р. ХГЗІ залишився у складі його викладачів [18, С.С. 21, 26]. Інститут жив напруженим академічним та науковим життям. Про це свідчить випущений 1937-го року «Бюллетень научных работ Харьковского инженерно-строительного института», в якому було опубліковано статті М.М. Євдокимова “Усовершенствования в способах географического определения мест за 20 лет” та Б.П. Осташенка-Кудрявцева “К теории косых цилиндрических проекцій” [7, оп.1, спр.87, арк. 91-92, 93-99].

рисунки худ. Киреева.

ер Н. В. ШАФОРЕНКО.

УРСР — Украинская Советская Социалистическая Республика — Харьков.
арк. 62×38. Вста 4,000 —
2 стор. 40,000 штук. станка.
49. Зам. 6385—1200.

22

1939 рік став для радянської геодезії ювілейним – вона відзначала 20-річчя свого існування. До цього свята наказом по Головному управлінню геодезії і картографії за плідну роботу в справі підготовки кадрів дев'ять професорів та викладачів геодезичного факультету ХІБІ були нагороджені значком “Отличнику геодезии и картографии”. Це були М.М. Євдокімов, Б.П. Осташенко-Кудрявцев, М.В. Вяхірев, О.Ф. Сердобінський, А.Д. Моторний, В.Н. Титов, М.К. Мигаль, К.І. Гриневич, О.І. Кобилін. А ще семеро отримали подяку за наказом Головного управління. 7-го грудня 1940 року наказом Народного комісара вугільної промисловості, якому на той час був підпорядкований ХІБІ, заслуженого діяча науки, доктора астрономічних наук (так написано в наказі) професора, завідувача кафедри астрономії ХІБІ М.М. Євдокімова на честь 10-річного ювілею інституту та 50-річчя його власної наукової та викладацької діяльності було нагороджено значком “Отличник социалистического соревнования Наркомугля СССР» та премійовано іменним годинником [7, оп.1спр, 213, арк. 16].

М.М. Євдокімов,

**Моторний
Андрій Данилович**

Декан геодезичного факультету, завідувач
кафедрою геодезії, професор

А.Д. Моторний,

О.І. Кобилін,

Б.П. Остащенко-Кудрявцев

Викладачі геодезичного факультету:

З початком Великої Вітчизняної війни інститут чекала евакуація та приєднання до інших споріднених вузів. Викладачі та студенти призовного віку стали до лав захисників Вітчизни. Їхні професійні знання та навички стали дуже в пригоді, особливо в артилерійських військах і в топографічній службі Радянської армії.

Після звільнення Харкова від німецько-фашистських загарбників і відновлення роботи будівельного інституту діяльність в ньому геодезичного факультету не поновилася. Частина його професорів заклала основи викладання циклу геодезичних наук у новоствореному Харківському гірничому інституті (Б.П. Остащенко-Кудрявцев). А частина наприкінці війни була переведена до Львівського політехнічного інституту, в якому після від'їзду до рідної Польщі провідних викладачів геодезичного

відділення інженерного факультету довоєнного періоду склалася певна кадрова скрута. Серед прибулих харків'ян були Андрій Данилович Моторний, Олександр Іванович Кобилін, Микола Костянтинівич Мигаль. А з вересня 1945 року ці діячі очолили роботу створеного у Львівській політехніці окремого геодезичного факультету зі спеціальностями: астрономо-геодезія та картографо-геодезія. Посаду декана цього факультету з 1945 до 1951 р. займав А.Д. Моторний.

О.І.Кобилін очолював кафедру вищої геодезії та астрономії у Львові аж до 1949 року, після чого повернувся до Харкова і працював у Харківському гірничому інституті доцентом, а далі професором і завідувачем кафедри маркшейдерської справи цього інституту.

Після реорганізації у 1962 р. Харківського гірничого інституту в інститут радіоелектроніки **О.І. Кобилін** перейшов на роботу до **Харківського інституту інженерів комунального будівництва (ХІКБ)**, в якому у 1966 р. **заснував кафедру геодезії**. [1,С.119]. Важливо відмітити, що кафедру геодезії ХІКБу було засновано саме в тому старовинному будинку по вулиці Революції, 12, де у 1920 році розпочав свою роботу Харківський межовий технікум.

Позаду лишилося 40 років напруженої праці й невинного розвитку. 80-і роки ХХ ст. наочно продемонстрували світові ефективність застосування інформаційних технологій для збору, накопичення, обробки та застосування просторово орієнтованих даних. Добре усвідомлюючи це, керівництво кафедри докладає колосальних зусиль задля впровадження новітніх досягнень комп'ютерної техніки в навчальний процес та наукові дослідження. Вільне володіння геоінформаційними технологіями виступає як необхідна умова виховання фахівця міського господарства ХХІ сторіччя. Тому з кожним роком поширюється коло спеціальностей, які включають до своїх навчальних програм ознайомлення з цим предметом.

Розробки кафедри з впровадження геоінформаційних систем вивели її на новий рівень роботи. Відповідно до зміни акцентів у викладанні геодезичних дисциплін **2002 році** підрозділ дістав назву **кафедри геоінформаційних систем і геодезії**, яка підпорядкована факультету інженерної екології міст. Того ж таки року тут почалася підготовка студентів за **спеціальністю “Геоінформаційні системи і технології”**. Відкриття цієї спеціальності вимагало величезного напруження творчих сил колективу, адже призначенням молодих спеціалістів з ГІСіТ – професійна діяльність в галузі створення та експлуатації сучасних складних геоінформаційних систем і забезпечення їх геопросторовими даними. Попит на фахівців цієї новітньої спеціальності спостерігається з боку органів державного регіонального та місцевого управління територіями, на підприємствах та в організаціях, що забезпечують життєдіяльність міста, в наукових і проектно-вишукувальних організаціях та ін.

За останні роки студентами був підготовлений до розробки засобами геоінформаційної системи і реалізований **комплексний міський проект з управління обмеженою територією міста Харкова**. Для центральної частини міста була створена єдина база даних, на основі якої розглядалися питання: аналізу території та містобудівництва (3 дипломи), реконструкції кварталу (1 диплом), забезпечення території інженерною інфраструктурою (2 дипломи), проектування засобів боротьби з ґрунтовими водами на Журавлівці (1 диплом), економічної оцінки території (1 диплом), інвестицій (2 дипломи).

Відзначаючи цього року своє 40-річчя, працівники кафедри і їх студенти торують шляхи розвитку новітніх потужних технологій в галузі геодезії та геопросторових інтегрованих систем. Водночас спеціалісти ХХІ сторіччя глибоко шанують пам'ять своїх попередників, чиї надбання стали базою нового поступу освіти і науки.

Література

1. Александр Иванович Кобылин // Геодезия, картография и аэрофотосъёмка. – 1975. - №21. – С.119.
2. Бочков М. Про підготовку працівників землеустрою// Земельник. – 1924. – №7. – С.33 – 40.
3. Бочков М.В. Харківський геодезичний та землевпорядчий інститут // Записки Харківського геодезичного та землевпорядчого інституту: Книга перша – Харків: Видавництво ХГЗІ, 1927. – С.3 –19.
4. Геодезичний енциклопедичний словник. – Львів: Євро світ, 2001. – 668 с.
5. Геодезія. Ч. 1: Підручник / Під ред. Могильного С.Г і Войтенка С.П. 2-е вид. випр. Та доп.– Донецьк: УНІТЕХ, 2003. – 458 с.
6. ДАХО, Ф.Р-820 Харківський губернський відділ народної освіти.
7. ДАХО, Ф. Р-3934 Харківський інженерно-будівельний інститут.
8. ДАХО, Ф. Р-5645 Харківський інститут організації території Наркомату землеробства УРСР.
9. Звігальський Я., Іванов М. Професійна освіта на Україні. – Олександрія: Вид-во НКО УСРР. - 1927, 409 с.
10. Землеустройство в Харьковской губернии 1906-1912 гг. – Х., 1912. – 57 с.
11. Кириллов И.А. Очерки землеустройства за три года революции (1917 – 1920). – Петроград, 1922. – 260 с.
12. Крупський П. Дев'ятий Жовтень // Землеустрійник України. – 1925. - №1. – С.3 -4.
13. Про реорганізацію ВИШів та ВТИШів і про передачу їх у відання відповідних наркоматів. Постанова РНК УСРР // Бюлетень Народного комісаріату освіти. – 1930. - № 27. – 9 липня.

- 14.Романенко І. Система землевпорядної освіти на Україні // Землеустрійник України. – 1926. - № 4-5. – С. 7 – 12.
- 15.Студкор Кукс. Харьковский Геодезический и Землеустроительный Институт // Студент революции . – 1923. - № 6. – С.82 – 83.
- 16.Тетерин Г.Н История развития геодезии: Монография. - Новосибирск: СГГА, 1999. – 276 с.
- 17.Тетерин Г. История геодезии – двадцатый век: (Россия, СССР). – Новосибирск: Сибпринт, 2001. – 323 с.
- 18.ХИСИ – ХГТУСА – 70 лет. – Х., 2000. – 272 с.
- 19.Чорномаз П. Батько української географії: Степан Рудницький і наукове життя Харкова (1926 – 1933 рр.) //Красзнавство. – 1995. - №1 – 4. – С.42 – 45.

Сьогодення кафебри геоінформаційних систем і геодезії

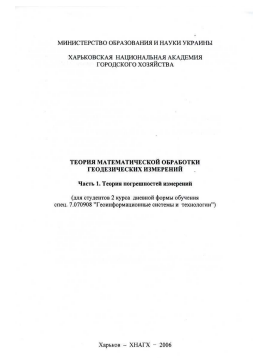
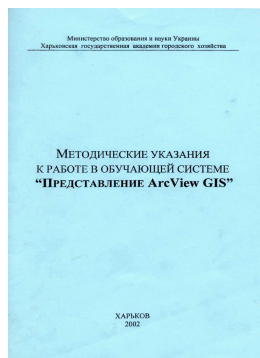
Наукові та освітні досягнення.

Навчальна та навчально-методична робота кафедри спрямована на системну організацію загальнотехнічної і професійної підготовки фахівців в галузі геодезії, картографії, геоінформаційних систем, активізацію самостійної роботи студентів, комп'ютеризацію навчання.

За останній час провідними викладачами кафедри підготовлені до друку та надрукована велика кількість дидактичних та науково-методичних видань.

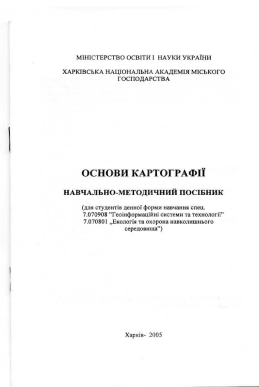
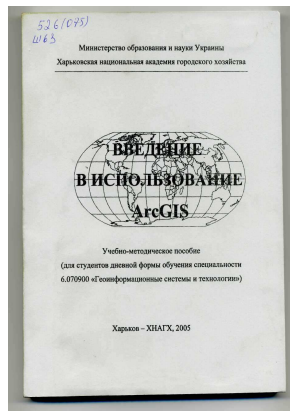
Серед них слід окремо визначити:

- Практикум по фотограмметрії и дистанционному зондированию (для студентов 4 курса дневной формы обучения спец. 7.070908 “Геоинформационные системы и технологии”). Сост. Лисицин В.Э., Харьков: ХНАГХ, 2006.- 200с.

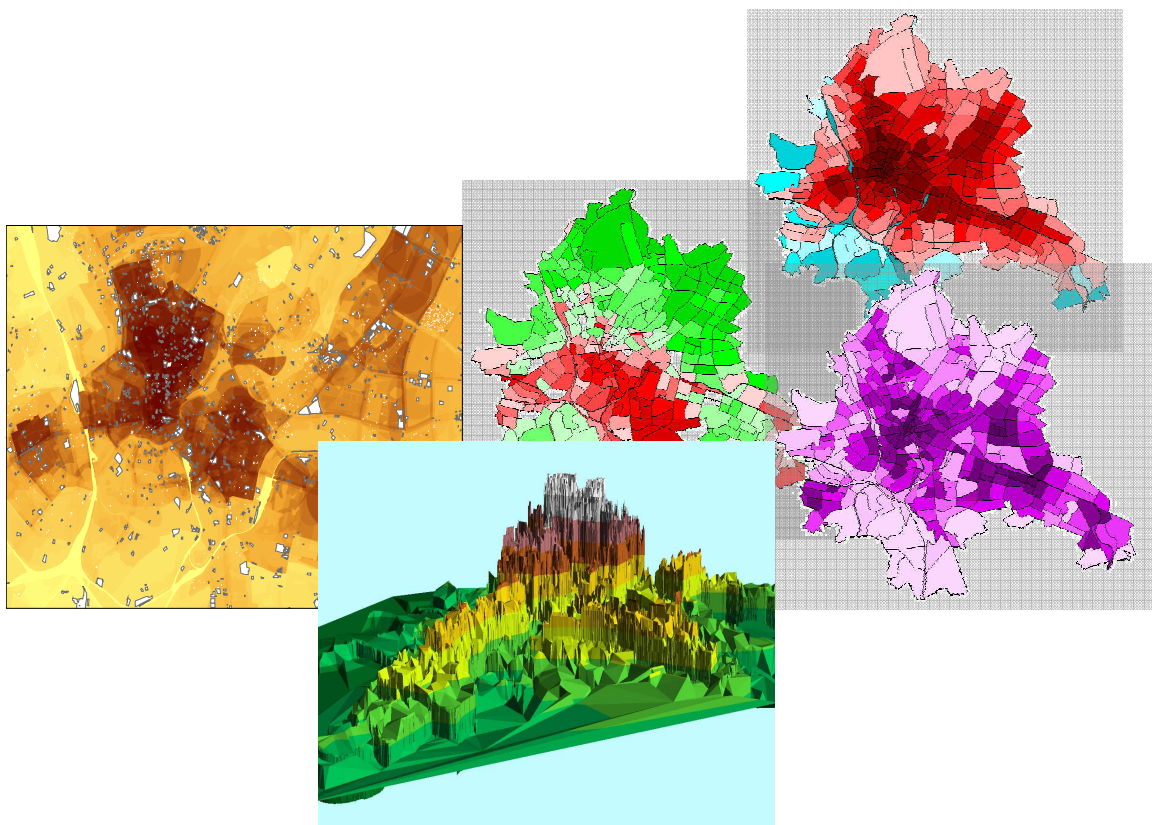
- Методические указания к выполнению курсовой работы по фотограмметрии и дистанционному зондированию (для студентов 4 курса дневной формы обучения спец. 7.070908 “Геоинформационные системы и технологии”). Сост. Лисицин В.Э., Харьков: ХНАГХ, 2006.- 90с.
- Введение в использование ArcGIS / Учебно-методическое пособие (для студентов дневной формы обучения спец. 6.07090 “Геоинформационные системы и технологии”). Сост. Шипулин В.Д., Харьков: ХНАГХ, 2005.-258с.
- Методические указания к работе в обучающей системе “Представление ArcView GIS”. Под редакцией Шипулина В.Д., Харьков: ХНАГХ, 2002.-96с.
- Основи картографії (Навчально-методичний посібник для студентів денної форми навчання спец. 7.070908 “Геоінформаційні системи і технології”). Укл. Войславський Л.К., Харків: ХНАМГ, 2005.- 39с.
- Теория математической обработки геодезических измерений. Часть 1. теория погрешности измерений: Учебно-методическое пособие. (для студентов 2 курса дневной формы обучения спец. 7.070908 “Геоинформационные системы и технологии”). Сост. Войславский Л.К., Харьков: ХНАГХ, 2006.- 64с.

- Методичні вказівки до вивчення розграфлення і номенклатури топографічних карт і планів (для студентів, які вивчають курси геодезії, картографії, геоінформаційних систем і технології). Укл. Войславській Л.К., Запара Л.Г., Шевчун М.С., Шипулін В.Д. -Харків: ХНАМГ, 2002.- 18с.
- Методичні вказівки та контрольні завдання до виконання розрахунково-графічної роботи з курсу інженерної геодезії. Частина 2. геодезичне забезпечення побудови профілів автодороги та газопроводу (для студентів 1 курсу заочної форми навчання спец. 7.092101 – ПЦБ, 7.092103 – МБГ, 7.092103 – ТОР та РБ, 7.092108 - ТГВ). Укл. Г.І.Коба, О.М. Шерстюк. - Харків: ХНАМГ, 2005.- 59с.

Наукові дослідження кафедри органічно зв'язані з навчально-виховним процесом підготовки фахівців з спеціальності “Геоінформаційні системи і технології”. Кафедра виконує роботи з системного впровадження ГІС технологій для територіального управління. Значними науковими роботами у галузі територіального управління є:

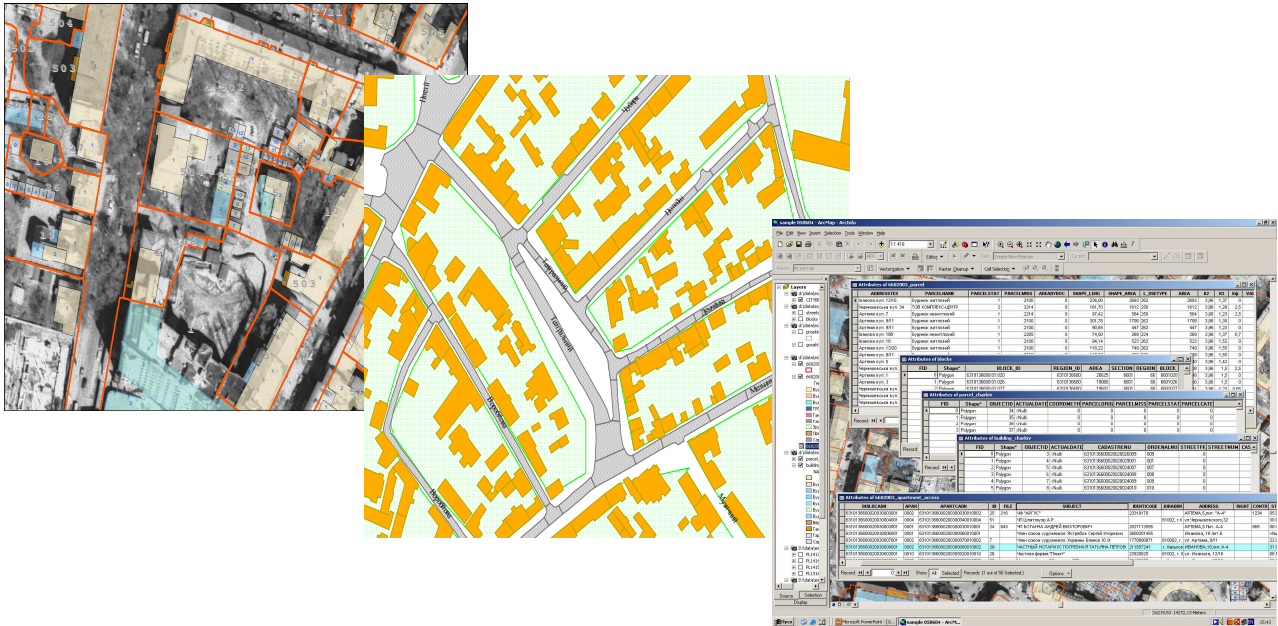
Розробка геоінформаційної системи грошової оцінки земель міста Харкова на базі ArcView, Extention

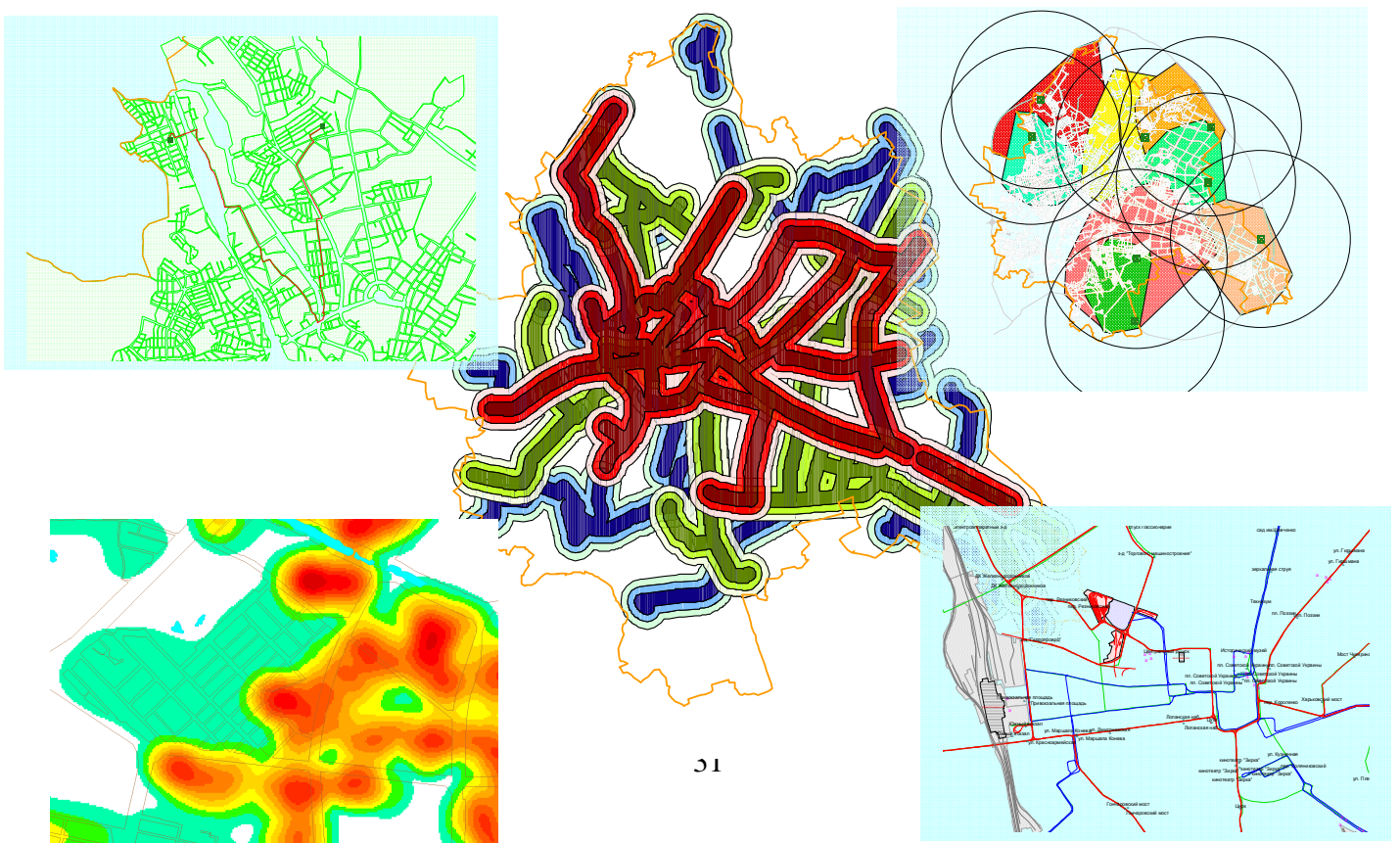

Програма розвитку земельної реформи та управління земельними ресурсами в місті Харкові, яка затверджена рішенням XVIII сесії Харківської міської ради XXIV від 24 грудня 2003 г.

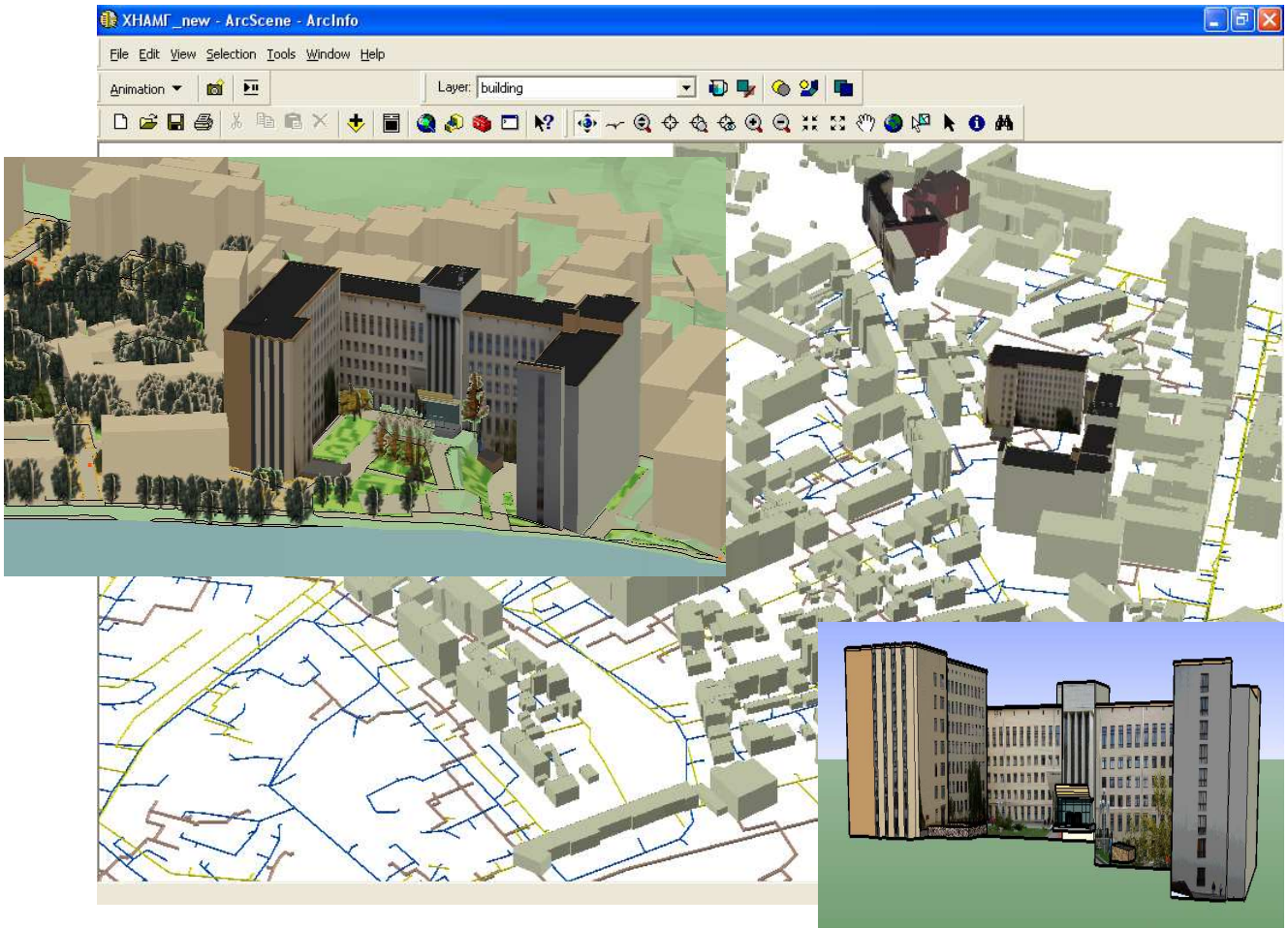
Розробка базових положень про порядок визначення розмірів орендної плати при укладанні договорів оренди, які затверджені рішенням XVIII сесії Харківської міської ради XXIV від 24 грудня 2003 г.

Виконання системної інтеграції даних, актуалізація електронних базових шарів для комплексної транспортної схеми міста Харкова.

Пілотний проект щодо розробки технології побудови фотореалістичних 3D-моделей міських ландшафтів на прикладі кварталу Харківської національної академії міського господарства.

Кафедра геоінформаційних систем і геодезії, начолі з її керівництвом у особі професора ХНАМГ Шипуліна В.Д., постійно плідно та наполегливо працює над удосконаленням рівня навчання і підготовки фахівців з сучасної та дуже цікавої спеціальності "Геоінформаційні системи і технології", приймає активну участь у наукових проектах та реалізації міських програм спрямованих на підвищення ефективності управління територіями та побудови муніципальної геоінформаційної системи міста Харкова.

Сьогодення кафедри в іменах

Шипулін Володимир Дмитрович

Після закінчення в 1960 році факультету землевпорядкування Харківського сільськогосподарського інституту і трирічної роботи в інституті Укргіпромаш до аспірантури за спеціальністю „геодезія” ХПКБу був прийнятий уродженець м. Куп'янська Володимир Дмитрович Шипулін. За 4 роки роботи під керівництвом О.І. Кобиліна він очолював проведення геодезичної практики, працював асистентом та старшим викладачем новоутвореної кафедри геодезії, брав участь в проектуванні та будівництві навчально-лабораторного корпусу інституту. 10 травня 1967 р. рішенням Ради Ленінградського гірничого інституту ім. Г.В. Плеханова йому було присуджено науковий ступінь кандидата технічних наук, а 22 вересня того ж року він очолив кафедру геодезії. З того часу він утвердився не тільки як керівник, але і як справжній лідер цього творчого колективу. Йшли роки, неухильно зростав науковий доробок Володимира Дмитровича, його педагогічна майстерність, до його голосу все більше стали прислухатися вітчизняні і зарубіжні колеги-науковці. 23 липня 1969 року він отримав вчене звання доцента. Його активна громадська діяльність сприяла зростанню його авторитету серед працівників нашого інституту. Його участь у зміцненні виробничої бази інституту (побудова гуртожитку та чудової лижної бази) була у 1971р. відзначена грамотою Обласного комітету працівників освіти. Чимало сил та енергії віддав Володимир Дмитрович розвитку ХПКБу, очолюючи у 1976 – 1984 рр. його партійну організацію. До кола навчальних дисциплін, які викладав Володимир Дмитрович в ці роки, входили „Інженерна геодезія”, „Геодезія”, „Геодезія в будівництві” А 1980 рік приніс

Володимиру Дмитровичу почесне звання „Заслужений працівник вищої школи Української РСР”. В службових характеристиках 80-х відзначалося: „Колектив кафедри під його керівництвом постійно удосконалює навчально-виховну роботу, велику увагу приділяє самостійній роботі студентів, впровадженню обчислювальної техніки в навчальний процес”. І це не випадково, бо в особі Володимира Дмитровича інформаційні технології знайшли найпалкішого прихильника. Вперше до їх впровадження у науково-дослідницькій роботі кафедра звернулася іще у 1986 році. У 1994 році вивчення геоінформаційних технологій було введено до навчального процесу в восьми спеціальностях. А починаючи з 2002 року кафедра почала готувати фахівців цього могутнього і вельми досконалого засобу пізнання світу на окремій спеціальності “Геоінформаційні спеціальності і технології”. Нові обрії в розвитку геодезичної науки розкрило перед ним стажування в США у 2001 р. Присудження В.Д. Шипуліну у 2005 році вченого звання професора стало даниною його багатющому досвіду, авторитету вченого, завзяттю невтомного шукача.

Шевчун Микола Степанович

Дитинство народженого на Сумщині у 1936 році Миколи Степановича Шевчуна, як і юні роки багатьох його одноліток, було жорстоко перекреслене війною: не повернувся з фронту його батько, а слідом за ним пішла з життя і матуся. Вперта жага пізнання привела його у 1955 р. до Харківського гірничого інституту, де його вчителями стали такі корифеї, як О.І. Кобилін, Б.П. Остащенко-Кудрявцев. По закінченні інституту Микола Степанович був призначений на роботу до провідної науково-дослідної та проектної установи в житлово-комунальній галузі інституту Укрдіпрокомунстрой. Набутий досвід проектування комунальних споруд став чудовою базою для формування курсів геодезичних дисциплін у нашому вузі. Тут він працював 20 років від часу відкриття кафедри геодезії і сюди він знов повернувся 2000

року після десяти річчя роботи в Науково-дослідному інституті радіотехнічних вимірювань, збагатившись знанням новітніх вимірювальних технологій. Нині старший викладач кафедри Микола Степанович Шевчук успішно передає студентам знання з курсів “інженерна геодезія”, “картографія та геодезія з основами картографії”.

Новицький Віталій Вікторович

За плечима Віталія Вікторовича Новицького – шляхи не тільки земні, але й підземні. Народжений 10 травня 1935 р. в Харкові, він у 1957 році закінчив шахтобудівельний факультет Харківського гірничого інституту за спеціальністю „Маркшейдерська справа”. Далі було навчання в аспірантурі і робота над дисертаційною темою „Вдосконалення техніки виймання вугілля без присутності людей в очисних забоях та способу керування гірським тиском на круто спадаючих пластах в умовах гідрошахт Донецького басейну”. Набуті знання він успішно застосовував, працюючи у 1957-1967 рр. інженером-маркшейдером на будівництві шахт Донбасу, а далі старшим науковим співробітником та керівником групи в „УкрНДІгидровугілля” в Луганську. У 1964 р. ним була захищена дисертація і отриманий науковий ступінь кандидата технічних наук. Викладацьку майстерність Віталій Вікторович вдосконалював на посадах доцента та завідувача кафедри технології гірничого виробництва, а також декана по роботі з іноземними студентами Харківського інженерно-економічного інституту. А з 1979 року Віталій Вікторович – доцент кафедри геодезії ХПКБу. За роки роботи довелося йому викладати різні курси лекцій: інженерну геодезію для студентів-будівельників та архітекторів, основи картографування і геоінформаційних систем для екологів, фотограмметрію для спеціальності „Геоінформатика”. Наукові дослідження В.В. Новицького обіймали тематику математичного моделювання технологічних процесів на ЕОМ, проблеми видобутку і переробки залізних руд Курської магнітної аномалії,

математичного моделювання рельєфу земної поверхні. І протягом всього життя найбільшою втіхою для Віталія Вікторовича була радість передачі знань молодим і допитливим, наполегливий науковий пошук.

Коба Григорій Іванович

Доцент кафедри ГІС Григорій Іванович Коба за освітнім профілем – інженер-будівельник шляхів сполучення. Родом з Новосенжарського району Полтавської області, харків'янином він став у 1956 році. Впродовж двох років юнак працював столяром та слюсарем модельного цеху ХТЗ. А 1958-го вступив на навчання до Харківського інституту інженерів транспорту. У 1963 року, після його закінчення, рушив до м. Армавіру працювати інженером на Північно-Кавказьку залізницю. З 1966 по 1971 р. стали роками навчання в аспірантурі при ХІПТі та роботи над дисертацією на тему „Дослідження впливу поздовжніх сил на порушення стабільності залізничного шляху”. Вчене звання доцента Григорію Івановичу присвоєне у 1978 році. Далі йшли роки роботи в Харківському та Куйбишевському інститутах інженерів транспорту. (1978 – 1984 рр.), де він викладав дисципліни “Вишукування та проектування залізниць” та “Геодезія”. На кафедру геодезії ХІПКБу він прийшов у 1984 році і залишився тут на все життя. Тут йому довірено викладати “Інженерну геодезію”, а останні роки, після введення спеціальності ГІСіТ, до цієї дисципліни додалась “Метрологія та стандартизація”. Як старший науковий співробітник науково-дослідного сектора Г.І. Коба виконував у 80-і роки науково-дослідницькі та досвідно-конструкторські роботи за завданням Міністерства освіти та науки України, Держбуду та Держадміністрації.

Наукові інтереси Григорія Івановича нині зосереджені на вивченні тем: “Розробка методів та засобів для дослідження деформацій будівель та споруд, що експлуатуються у складних виробничих умовах” та “Розробка й

впровадження у навчальний процес модульно-рейтингової системи оцінки знань студентів з дисципліни “Інженерна геодезія”.

Войславський Людвіг Карлович

Є на кафедрі людина-легенда, людина-енциклопедія – це всіма шанований Людвіг Карлович Войславський. Ще до його народження його доля була запроектована незвичайно, тому що він народився в сім’ї польських політичних біженців, прибулих в Радянську Україну в пошуках справедливого вільного життя. А народився Людвіг Карлович

Долю його родини не можна назвати щасливою. У жовтні 1934 р. помирає батько, Кароль Войславський, який на той час обіймав посаду головного редактора польської газети “Серп”. А у серпні 1937-го НКВС заарештувало його матір, Теофілію Войславську. Менше ніж через рік, засуджена на 10 років ув’язнення, вона помирає у сибірському таборі.

Відтоді для маленького сироти домівкою стає дитячий будинок спочатку в Кременчуці, а з перших місяців війни – у с. Карачельське, в Курганській області. У 1943 році хлопець закінчив семирічку й прийняв рішення будь що отримати середню спеціальну освіту. Так він опинився в голодному далекому Алапаєвську, де пройшли роки наполегливого навчання в Гірничо-збагачувальному технікумі (1943-1947). Після цього Людвіг Карлович понад шість років провів, працюючи топографом в геологорозвідувальних партіях тресту “Укргеолнеруд” та 2 роки – маркшейдером на каоліновому комбінаті у Вінницькій області.

Тим часом юнак не полишав думку про отримання вищої освіти, яку і втілював під час навчання у 1955-1960-му роках у Харківському сільськогосподарському інституті ім. В.В. Докучаєва, водночас працюючи топографом. Скінчив навчання Людвіг Карлович з відзнакою. А оскільки іще в студентські роки Людвіг Карлович виявив інтерес до наукової праці і

чималі здібності до неї, у 1961-му його було запрошено до аспірантури на кафедру геодезії ХСГІ. Але, попри волю керівництва кафедри та відмінно здані іспити, того року вступити до аспірантури молодому науковцю не дозволили. І лише за 2 роки по тому він вступив до аспірантури при кафедрі геодезії Ризького політехнічного інституту.

Із 1967 року Людвіг Карлович займається науково-педагогічною роботою спочатку у ХСГІ, а з 1975 р. – у нашому інституті.

У 1968 році відбувся захист дисертації Л.К. Войслівського, а 1972 року він був затверджений у вченому званні доцента.

Всі роки він залишається в центрі громадського життя. Наприкінці 80-х він очолює Харківське відділення Всесоюзного астрономо-геодезичного товариства при АН СРСР. З моменту заснування у 1989 році товариства “Меморіал” він незмінно входить до його Ради, виконуючи часом обов’язки його співголови. На перших демократичних виборах у 1990 році він був обраний депутатом Київської районної Ради народних депутатів м. Харкова. У 1991 р. виступив одним з ініціаторів створення в нашому місті Товариства польської культури і став його першим головою. І зараз Людвіг Карлович, окрім фахових публікацій, котрих в нього випущено понад 30, постійно займається вивченням питань польської культури. Його подвижницька робота в цьому напрямку відмічена дипломом Міністерства культури Республіки Польща.

З року в рік зростає попит на фахівців з ГІС у різних галузях господарства. Це зростання, зокрема, зумовлене потужними процесами реформ, які зараз відбуваються в галузі земельних відносин. Зміцненню наукової та педагогічної бази викладання геоінформаційних систем сприяв прихід на кафедру на початку третього тисячоліття нової генерації фахівців.

Євдокімов Анатолій Гаврилович

До потужної нової когорти фахівців належить випускник Харківського національного технічного університету радіоелектроніки Андрій Анатолійович Євдокімов. Здобувши у 1998 році диплом цього поважного навчального закладу за спеціальністю “Проектування комп’ютерних систем”, Андрій Анатолійович того ж року вступив до аспірантури при кафедрі інформатики ХНУРЕ. У 2002 році молодим науковцем була захищена дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата технічних наук зі спеціальності “автоматизовані системи управління та прогресивні інформаційні технології”. Окрім низки суто теоретичних праць, науковий доробок дисертанта складали кілька розробок прикладного характеру. Того ж таки 2002 року Андрій Анатолійович посів місце асистента кафедри ГІС, а у 2004 р. став доцентом цієї кафедри.

Патракеєв Ігор Михайлович

Серед тих, хто відкриває нові горизонти в застосуванні геоінформаційних технологій, – і кандидат технічних наук, доцент Ігор Михайлович Патракеєв. Його приходу на кафедру в 2003 році передувала успішна військова кар’єра, яка почалася у Київському суворівському училищі, продовжувалася в аудиторіях Харківського вищого військового авіаційного училища радіоелектроніки та ушавлений Військово-повітряної інженерної академії ім. М.Є. Жуковського в Москві (в ад’юнктурі з 198 до 1988 р. та на факультеті авіаційного обладнання у 1991-93 рр.). Захистивши кандидатську дисертацію в галузі воєнної кібернетики, він проходив службу на науково-педагогічній роботі у військово-навчальних закладах. Потужна теоретична база, досвід виховання фахових кадрів і нестримний потяг до нових наукових обріїв дозволяють йому якнайкраще викладати студентам

курси лекцій “геоінформаційні технології і проектування баз даних” та “основи геоінформаційних систем”. Його енергійна участь забезпечує успішне щорічне проведення кафедрою в середині листопада Всесвітнього дня ГІС.

Манакова Наталія Олегівна

У 2003 році викладацький склад кафедри поповнився і фахівцем з прикладної математики та обчислювальної техніки Наталією Олегівною Манаковою. Коло її наукових інтересів включає головним чином застосування інформаційних технологій в міському будівництві та математичних методів управління мережевими системами міського господарства. Їй доручене викладання саме цих курсів студентам. Колеги відмічають притаманну їй наполегливість в досягненні наукових результатів.

Глушенкова Ірина Сергіївна

Однією з нагальних потреб сучасної української держави стало взяття на облік земель, що належать населеним пунктам, складання якнайдостеменнішого та точнішого кадастру цих земель. Вирішення цього завдання покладається, зокрема, на майбутніх випускників спеціальності ГІСІТ нашої академії. І саме в цій сфері знаходять якнайкраще використання досвід та знання Ірини Сергіївни Глушенкової.

Шлях її до посади старшого викладача кафедри ГІС легким не назвеш. Школа в шахтарському місті, яку Ірина Сергіївна закінчила у 1983 році, навчання на Торезькому загально технічному факультеті Донецького політеху, Ростовський інженерно-будівельний інститут (спеціальність “Прикладна геодезія”) – таким був пошук свого професійного призначення. А далі протягом кількох років – кочове життя інженера-геодезиста. Аж ось стежина привела її до Національного агроуніверситету ім.. В.В. Докучаєва,

закінчивши який у 2002р., Ірина Сергіївна вже безпосередньо займалася складанням Державного земельного кадастру, працюючи на різних підприємствах. Робота Ірини Сергіївни на кафедрі, куди вона прийшла працювати у 2004 році, не обмежується викладанням навчальних дисциплін. З 2001 р. вона бере участь в розробці пілотного проекту земельно-кадастрової муніципальної системи м. Харкова. В своїх наукових розробках вона теж головну увагу приділяє вдосконаленню способів складання міського земельного кадастру.

Вивчення геодезичних дисциплін значною мірою пов'язане з використанням величезної кількості складного устаткування, яке з року в рік змінюється та вдосконалюється. Тому в інженерному забезпеченні навчального процесу важливу роль завжди відігравали висококваліфіковані інженери та лаборанти:

А. Я. Попова, П.Н. Орел, В.Ф. Строкова, П.С. Каличенко.

Від 1990 року ці функції покладені на колишню випускницю ХПТУ ***Любов Георгіївну Запару***. Глибокі інженерні знання, набутий педагогічний досвід дозволяють їй не тільки успішно забезпечувати обладнанням навчальний процес, а й виконувати обов'язки асистента кафедри.

Зі складним та примхливим комп'ютерним обладнанням кафедри якнайкраще вміє впоратися завідувач лабораторією ***Володимир Едуардович Лісіцин***, який ввійшов до складу кафедри 2005 року.

Великі надії кафедри покладає на молоде поповнення свого складу: асистентів ***Яну Олександрівну Дубову, Віталія Павловича Клушина та аспіранта Олександра Миколайовича Шерстка.***

Час наочно продемонстрував світові ефективність застосування інформаційних технологій для збору, накопичення, обробки та застосування просторово орієнтованих даних. Добре усвідомлюючи це, керівництво кафедри докладає колосальних зусиль задля впровадження новітніх досягнень комп'ютерної техніки в навчальний процес та наукові дослідження. Тому з кожним роком поширюється коло спеціальностей, які включають до своїх навчальних програм ознайомлення з цим предметом.

Вільне володіння геоінформаційними технологіями виступає як необхідна умова виховання фахівця міського господарства XXI сторіччя.